

טיוטת חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס') (מסלול מזונות), התש"ף-2020 – הסמכת ועדת
השרים לענייני חקיקה

הצעה להחלטה

מ ח ל י ט י ם :

1. לאשר עקרונית את טיוטת חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס') (מסלול מזונות), התש"ף-2020, המצ"ב.
2. להסמיך את ועדת השרים לענייני חקיקה לאשר, על דעת הממשלה, את נוסחה הסופי של הצעת החוק שתוגש לכנסת.
3. בהתאם לסעיף 81(ג) בתקנון הכנסת, לבקש מוועדת הכנסת לקצר את תקופת ההנחה ולהקדים את הדיון בהצעת החוק.
4. בהתאם לסעיף 88(ב) לתקנון הכנסת לבקש מוועדת הכנסת להתיר את הקריאה השנייה בהצעת החוק ביום הנחתה על שולחן הכנסת.

דברי הסבר

פרק א'2 לחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967 (להלן – החוק) עניינו "הוצאה לפועל במסלול מזונות- הוראת שעה". פרק זה מסדיר את ביצועו של פסק דין למזונות בידי מערכת ההוצאה לפועל (להלן – מסלול מזונות). מסלול המזונות נקבע בחוק לפני כשש שנים במסגרת חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 42) (הוראת שעה), התשע"ג-2013 והוא נקבע כהוראת שעה שתוקפה יפוג ביום ו' בשבט התש"ף (1 בפברואר 2020). **תוקפה של הוראת השעה הוא עד ליום כ"ד בסיוון התש"ף (16 ביוני 2020)** מכח סעיף 38 לחוק יסוד: הכנסת. זאת מכיוון שמועד פקיעת הוראת השעה חל במהלכן של שתי מערכות בחירות לכנסת שהתקיימו ביום י"ז באלול התשע"ט (17 בספטמבר 2019) וביום ו' באדר התש"ף (2 במרץ 2020).

מוצע להפוך את מסלול המזונות למסלול קבע בהוצאה לפועל, זאת לאחר שהוכחו במהלך שש השנים שבהן פעל יעילותו ותרומתו הרבה הן לזוכה והן לחייב.

כפי שמפורט בהרחבה בדברי ההסבר לטיוטת החוק, יש לפתיחת ההליך במסלול המזונות חשיבות רבה עבור הזוכים. בתיקי מזונות בהוצאה לפועל מרבית הזוכים הפרטיים אינם מיוצגים. דבר זה גורם לקושי ממשי בניהול התיקים הן מהטעם שחלק מהזוכים אינם בקיאים בהוראות החוק ובלא ייצוג נאות הם אינם יודעים כיצד לנהל את התיק בצורה נכונה שתניב גבייה, והן מהטעם שחלק מהזוכים- בעיקר זוכות- חושש לנקוט הליכים כלפי החייב מהחשש שהדבר יגרום לסחיטה או לאיומים מצד החייב, דבר שעלול בסופו של דבר לפגוע גם בילדים המשותפים. יש להניח כי בעיקר מסיבה זו, לא ננקטים די הליכים לגביית החובות האמורים, סכום החוב הולך ותופח וזוכים רבים, בעיקר ילדים, לא מקבלים את דמי המזונות שהם זכאים וזקוקים להם.

גם מבחינת החייב ישנו יתרון רב בניהול התיק במסלול מזונות. זאת מאחר שבמסגרת מסלול זה, נעשים מאמצים רבים לגביית החוב מבלי שיינקטו הליכים כנגד החייב ולחלופין תוך נקיטת האמצעים שיפגעו בחייב במידה הפחותה ביותר. כך למשל לפי הוראת סעיף 20 לחוק, ברירת המחדל היא שבתיקים המתנהלים במסלול מזונות הזוכה אינו זכאי לשכר טרחת עורך דין, כך שנמנע מהחייב תשלום נוסף שמתווסף לחוב ומגדיל אותו. זאת ועוד כפי שמתחייב על פי כללי ההוצאה לפועל (נקיטת הליכים במסלול מזונות) (הוראת שעה), התשע"ד-2014, מיד לאחר שליחת האזהרה ועוד בטרם המצאתה לחייב, על עובד מסלול המזונות בלשכת ההוצאה לפועל ליצור קשר טלפוני עם החייב כדי לנסות להניעו לפירעון החוב מבלי שיינקטו נגדו הליכי גבייה. על העובד לעדכן את החייב כי נפתח נגדו תיק בהוצאה לפועל, למסור את פרטי התיק ואת גובה החוב ולהבהיר לו באלו הליכים ניתן יהיה לנקוט נגדו אם החוב לא ישולם, העובד מחויב לנסות להסדיר עם החייב את תשלומי של החוב וזאת מבלי שיינקטו נגד החייב הליכי גבייה אקטיביים. גם במהלך ניהול התיק במסלול נשמר הקשר עם החייב - מתבצעת איתו שיחה לפני נקיטת הליכים נגדו; נשלח אליו מסרון המיידע אותו על בקשה להגדלת חוב שהגיש הזוכה כדי לאפשר לו להגיש תגובה; נשלח אליו מסרון במקרה שהוטלו עליו הגבלות; ועוד.

נכון לחודש אפריל 2020, מנוהלים בהוצאה לפועל 75,502 תיקי מזונות. כ-68% מהתיקים מנוהלים במסלול מזונות (כ-51,000 תיקים) והיתר מנוהלים במסלול הרגיל. בכ-63% מכלל

תיקי המזונות הזוכה הוא המוסד לביטוח לאומי המחויב לנהל את כל תיקיו במסלול מזונות לפי הוראת סעיף 20(ג) לחוק; ביתר התיקים הזוכה הוא מי שפסק דין למזונות ניתן לזכותו.

שיעורם הרב של תיקי המוסד לביטוח לאומי במסלול המזונות נובע בין השאר מכך שבעת פתיחת המסלול היה מלאי של תיקים שהועברו לטיפול מסלול המזונות. יחד עם זאת, בשנים האחרונות ניתן לראות שהמסלול נותן שירות לשיעור הולך וגדל של זוכים פרטיים. כך למשל, בשנת 2018, נפתחו במסלול המזונות 2,781 חובות מזונות של זוכים פרטיים שהיוו 50% מכלל תיקי המזונות בהוצאה לפועל. המוסד לאומי פתח במסלול המזונות 1,878 תיקים שהיוו 33% מכלל חובות המזונות, ו-17% הנותרים, 952 תיקים, היו בגין חובות של זוכה פרטי המנוהלים במסלול הרגיל. גם בשנת 2019 הנתונים דומים, כש-52% מכלל תיקי המזונות היו חובות לטובת זוכים פרטיים שנפתחו במסלול המזונות. 30.4% היו חובות לביטוח הלאומי שנפתחו גם כן במסלול המזונות, ו-17% היו חובות מזונות לטובת זוכה פרטי שנפתחו במסלול הרגיל.

כפי שעולה מהנתונים רובם של הזוכים הפרטיים בוחרים לפתוח את התיק שלהם במסלול המזונות.

בחינה של נתוני תיקי הזוכים הפרטיים מעלה כי מיום הקמת המסלול ביום א' באדר א' התשע"ד (1 בפברואר 2014) ועד יום ג בטבת התש"ף (31 בדצמבר 2019) נפתחו 23,498 תיקי מזונות של זוכה פרטי. ב-68% מתיקי מזונות אלה בחר הזוכה לפתוח את התיק במסלול מזונות, זאת לעומת 32% מהתיקים שנפתחו במסלול הרגיל. נתון מעניין נוסף הינו שבשנת 2019 94% מבין כלל הזוכים שאינם מיוצגים בחרו לפתוח את התיק במסלול מזונות.

נוכח האמור ובשל היתרון שבמסלול זה עבור הזוכים והחייבים, מוצע להפוך את מסלול המזונות למסלול קבע בהוצאה לפועל.

על-מנת לזרז את הליך החקיקה, בשל הדחיפות המתחייבת מפקיעת תוקפו המתקרבת של החוק ביום 16 ביוני 2020, מוצע לאשר עקרונית את טיוטת החוק בממשלה, ולהסמיך את ועדת השרים לענייני חקיקה לאשר את נוסחה הסופי של הצעת החוק שתוגש לכנסת, וזאת על דעת הממשלה. עוד מוצע, לבקש מוועדת הכנסת לעשות שימוש בסמכותה לקצר את תקופת ההנחה על שולחן הכנסת ולהקדים את הדיון בהצעת החוק בקריאה ראשונה, בהתאם לסעיף 81(ג) לתקנון הכנסת. כמו כן, מוצע, בהתאם לסעיף 88(ב) לתקנון הכנסת, לבקש מוועדת הכנסת לעשות שימוש בסמכותה להתיר את הקריאה השנייה על הצעת החוק ביום הנחתה על שולחן הכנסת.

נתונים כלכליים והשפעה על משק המדינה / התקציב

ההצעה מוגשת בתיאום עם משרד האוצר. טיוטת החוק אינה מצריכה תקצוב נוסף על זה הקיים.

השפעת ההצעה על מצבת כוח אדם

לא נדרשים תקנים נוספים.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

אין.

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

אין

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

מצורפת עמדת היועצת המשפטית של משרד המשפטים.

סיווגים

סיווג ראשי : 07 חקיקה ממשלתית.

תחום פעולה עיקרי : 09 אחר.

מוגש על ידי שר המשפטים

י"א בסיון התש"ף

03 ביוני 2020

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה

נושא הצעת ההחלטה:

טיוטת חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס') (מסלול מזונות), התש"ף-2020

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטי המשפטיים:

פרק א' לחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967 (להלן- החוק) עניינו "הוצאה לפועל במסלול מזונות- הוראת שעה". פרק זה מסדיר את ביצועו של פסק דין למזונות בידי מערכת ההוצאה לפועל (להלן- מסלול מזונות). מסלול המזונות נקבע בחוק לפני כשש שנים במסגרת חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 42) (הוראת שעה), התשע"ג-2013 והוא נקבע כהוראת שעה שתוקפה יפוג ביום ו' בשבט התש"ף (1 בפברואר 2020). **תוקפה של הוראת השעה הוא עד ליום כ"ד בסיוון התש"ף (16 ביוני 2020)** מכח סעיף 38 לחוק יסוד: הכנסת. זאת מכיוון שמועד פקיעת הוראת השעה חל במהלך של שתי מערכות בחירות לכנסת שהתקיימו ביום י"ז באלול התשע"ט (17 בספטמבר 2019) וביום ו' באדר התש"ף (2 במרץ 2020).

מוצע להפוך את מסלול המזונות למסלול קבע בהוצאה לפועל, זאת לאחר שהוכחו במהלך שש השנים שבהן פעל יעילותו ותרומתו הרבה הן לזוכה והן לחייב.

כפי שמפורט בהרחבה בדברי ההסבר לטיוטת החוק, יש לפתחת ההליך במסלול המזונות חשיבות רבה עבור הזוכים. בתיקי מזונות בהוצאה לפועל מרבית הזוכים הפרטיים אינם מיוצגים. דבר זה גורם לקושי ממשי בניהול התיקים הן מהטעם שחלק מהזוכים אינם בקיאים בהוראות החוק ובלא ייצוג נאות הם אינם יודעים כיצד לנהל את התיק בצורה נכונה שתניב גבייה, והן מהטעם שחלק מהזוכים- בעיקר זוכות- חושש לנקוט הליכים כלפי החייב מהחשש שהדבר יגרום לסחיטה או לאיומים מצד החייב, דבר שעלול בסופו של דבר לפגוע גם בילדים המשותפים. יש להניח כי בעיקר מסיבה זו, לא ננקטים די הליכים לגביית החובות האמורים, סכום החוב הולך ותופח וזוכים רבים, בעיקר ילדים, לא מקבלים את דמי המזונות שהם זכאים וזקוקים להם.

גם מבחינת החייב ישנו יתרון רב בניהול התיק במסלול מזונות. זאת מאחר שבמסגרת מסלול זה, נעשים מאמצים רבים לגביית החוב מבלי שיינקטו הליכים כנגד החייב ולחלופין תוך נקיטת האמצעים שיפגעו בחייב במידה הפחותה ביותר. כך למשל לפי הוראת סעיף 20א לחוק, ברירת המחל היא שבתיקים המתנהלים במסלול מזונות הזוכה אינו זכאי לשכר טרחת עורך דין, כך שנמנע מהחייב תשלום נוסף שמתווסף לחוב ומגדיל אותו. זאת ועוד כפי שמתחייב על פי כללי ההוצאה לפועל (נקיטת הליכים במסלול מזונות) (הוראת שעה), התשע"ד – 2014, מיד לאחר שליחת האזהרה ועוד בטרם המצאתה לחייב, על עובד מסלול המזונות בלשכת ההוצאה לפועל ליצור קשר טלפוני עם החייב כדי לנסות להגיעו לפירעון החוב מבלי שיינקטו נגדו הליכי גבייה. על העובד לעדכן את החייב כי נפתח נגדו תיק בהוצאה לפועל, למסור את פרטי התיק ואת גובה החוב ולהבהיר לו באלו הליכים

ניתן יהיה לנקוט נגדו אם החוב לא ישולם, העובד מחויב לנסות להסדיר עם החייב את תשלומו של החוב וזאת מבלי שיינקטו נגד החייב הליכי גבייה אקטיביים. גם במהלך ניהול התיק במסלול נשמר הקשר עם החייב - מתבצעת איתו שיחה לפני נקיטת הליכים נגדו; נשלח אליו מסרון המיידע אותו על בקשה להגדלת חוב שהגיש הזוכה כדי לאפשר לו להגיש תגובה; נשלח אליו מסרון במקרה שהוטלו עליו הגבלות; ועוד.

נוכח האמור ובשל היתרון שבמסלול זה עבור הזוכים והחייבים, ובהתאם לנתונים המפורטים בדברי ההסבר להצעת ההחלטה, מוצע להפוך את מסלול המזונות למסלול קבע בהוצאה לפועל.

על מנת לזרז את הליך החקיקה, בשל הדחיפות המתחייבת מפקיעת תוקפו המתקרבת של החוק ביום 16 ביוני 2020, מוצע לאשר עקרונית את טיוטת החוק בממשלה, ולהסמיך את ועדת השרים לענייני חקיקה לאשר את נוסחה הסופי של הצעת החוק שתוגש לכנסת, וזאת על דעת הממשלה. עוד מוצע, לבקש מוועדת הכנסת לעשות שימוש בסמכותה לקצר את תקופת ההנחה על שולחן הכנסת ולהקדים את הדיון בהצעת החוק בקריאה ראשונה, בהתאם לסעיף 81(ג) לתקנון הכנסת. כמו כן, מוצע, בהתאם לסעיף 88(ב) לתקנון הכנסת, לבקש מוועדת הכנסת לעשות שימוש בסמכותה להתיר את הקריאה השנייה על הצעת החוק ביום הנחתה על שולחן הכנסת.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

אין.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

אין.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה:

היועצת המשפטית למשרד המשפטים סבורה כי אין מניעה משפטית באישור טיוטת החוק. ההצעה מוגשת לממשלה על דעתו של המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט כלכלי).

לאה רקובר, ש"ד
היועצת המשפטית למשרד המשפטים

י"א בסיוון התש"ף

3 ביוני 2020

(027-99-2020-004412)

טיוטת חוק

א. שם החוק המוצע

טיוטת חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס') (מסלול מזונות), התש"ף-2020

ב. מטרת החוק המוצע, הצורך בו, עיקרי הוראותיו והשפעתו על הדין הקיים

מטרתו של החוק המוצע – להפוך את מסלול המזונות בפרק א' לחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967 (להלן – החוק) מהוראת שעה למסלול קבוע.

הצורך בחוק המוצע – פרק א' לחוק שעניינו "הוצאה לפועל במסלול מזונות – הוראת שעה", מסדיר את ביצועו של פסק דין למזונות בידי מערכת ההוצאה לפועל (להלן – מסלול מזונות). "פסק דין למזונות" מוגדר בסעיף 20 לחוק כפסק דין שלפיו חייב אדם לשלם מזונות, ולגבי זוכה שהוא המוסד לביטוח לאומי – פסק דין למזונות כהגדרתו בחוק המזונות (הבטחת תשלום), התשל"ב-1972, אשר מוגש לביצוע בהתאם להוראות סעיף 14 לאותו חוק. פרק א' האמור המסדיר את מסלול המזונות נוסף לחוק לפני כשש שנים במסגרת חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 42) (הוראת שעה), התשע"ג-2013 (להלן – תיקון מס' 42) והוא נקבע כהוראת שעה שתוקפה יפוג ביום ו' בשבט התש"ף (1 בפברואר 2020). תוקפה של הוראת הווארך עד ליום כ"ד בסיון התש"ף (16 ביוני 2020) מכח סעיף 38 לחוק-יסוד: הכנסת, זאת בשל קיומן של שתי מערכות בחירות לכנסת שהתקיימו ביום י"ז באלול התשע"ט (17 בספטמבר 2019) וביום ו' באדר התש"ף (2 במרץ 2020).

בטרם תפקע הוראת השעה מוצע להפוך את מסלול המזונות למסלול קבוע בהוצאה לפועל וזאת בשל יעילותו הרבה ותרומתו הן לזוכה והן לחייב בתיק מזונות, כפי שמפורט בדברי ההסבר לטיוטת החוק.

השפעת החוק המוצע על הדין הקיים – החוק הופך את פרק א' בחוק מהוראת שעה להוראת קבוע.

ג. השפעת החוק המוצע על תקציב המדינה, על תקנים במשרדי הממשלה וברשויות אחרות

אין צורך בתקציב נוסף או בתקנים נוספים.

הערות שהתקבלו לתזכיר החוק

לא התקבלו הערות לתזכיר החוק.

ד. תחולת החוק ביהודה ושומרון

התיקון המוצע מבקש לקבוע הוראות שיחולו על תיקים שנפתחים בהוצאה לפועל. בכפוף לעמידה בתנאי החוק, תושבי יהודה ושומרון יכולים לפתוח תיקי הוצאה לפועל וכן ניתן לפתוח תיקים כנגדם. לכן, התיקון יחול על מי שהינו צד בתיק הוצאה לפועל ואין צורך בהוראות מיוחדות כדי להחיל את החוק על תושבי יהודה ושומרון.

ה. נוסח טיוטת החוק המוצע ודברי הסבר

טיוטת חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 65) (מסלול מזונות), התש"ף-2020

- תיקון כותרת פרק 1. בחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967¹ (להלן – החוק העיקרי), בכותרת פרק א'2, במקום "מזונות – הוראת שעה" יבוא "מזונות".
- ביטול סעיף 20 יב 2. סעיף 20 יב לחוק העיקרי – בטל.

דברי הסבר

כללי פרק א'2 לחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967 (להלן – החוק) עניינו "הוצאה לפועל במסלול מזונות – הוראת שעה". פרק זה מסדיר את ביצועו של פסק דין למזונות בידי מערכת ההוצאה לפועל (להלן – מסלול מזונות). בהתאם להוראת סעיף 20 יב(ב) לחוק, פורסמו ברשומות לשכות ההוצאה לפועל שבהן ניתן לבצע פסק דין למזונות במסלול מזונות.

"פסק דין למזונות" מוגדר בסעיף 20 יא לחוק כפסק דין שלפיו חייב אדם לשלם מזונות, ולגבי זוכה שהוא המוסד לביטוח לאומי – פסק דין למזונות כהגדרתו בחוק המזונות (הבטחת תשלום), התשל"ב-1972, אשר מוגש לביצוע בהתאם להוראות סעיף 14 לאותו חוק.

פרק א'2 האמור המסדיר את מסלול המזונות נוסף לחוק לפני כשש שנים במסגרת חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 42) (הוראת שעה), התשע"ג-2013 (להלן – תיקון מס' 42) והוא נקבע כהוראת שעה שתוקפה יפוג ביום ו' בשבט התש"ף (1 בפברואר 2020). תוקפה של הוראת האורך עד ליום כ"ד בסיון התש"ף (16 ביוני 2020) מכוח סעיף 38 לחוק-יסוד: הכנסת, זאת בשל קיומן של שתי מערכות בחירות לכנסת שהתקיימו ביום י"ז באלול התשע"ט (17 בספטמבר 2019) וביום ו' באדר התש"ף (2 במרץ 2020).

מוצע להפוך את מסלול המזונות למסלול קבע בהוצאה לפועל וזאת בשל יעילותו הרבה הן לזוכה והן לחייב כפי שיפורט בהמשך.

שונתו של חוב המזונות משאר החובות הנגבים בהוצאה לפועל פורטה בדברי ההסבר לתיקון מס' 42, בהצעת חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 42) (מסלול מזונות), התשע"ב-2012. שם מוסברת חשיבותו וייחודיותו של חוב המזונות משלושה טעמים אלה, שמנה השופט אלון בבג"ץ 5304/92 פר"ח 1992 סיוע לנפגעי חוקים ותקנות למען ארץ ישראל אחרת – עמותת נ' שר המשפטים ואח' (פ"ד מז(4), 715): "א. החובה לתשלום מזונות וקביעת גובה המזונות מקורן בהחלטה שיפוטית, שקדם לה דיון שבו מובאים בחשבון היכולת של מי שנתחייב בהם והאמצעים העומדים לרשותו לסיפוק המזונות; ב. מצבם המיוחד ורגישותם של הזוכים במזונות – בן זוג, ילדים קטינים, נכים או הורים, שמחייבתם וחייהם היום-יומיים תלויים בהם; ג. פסק-דין בעניין מזונות אינו סופי, ובכל עת, כשהנסיבות משתנות ומצדיקות זאת, רשאי החייב בהם לחזור ולפנות לבית המשפט, וזה יחזור וידון בעניין חיובם וגובהם". כן מובאים בדברי ההסבר האמורים דבריו של השופט שמגר בע"א 7038/93 נורית סולומון נ' ד"ר אלי סולומון (פ"ד נא(2), 580), הקובע כי "הפקרת בן זוג למחסור ולרעב היא בגדר פגיעה בכבוד האדם". דברים אלה נכונים ביתר שאת גם ביחס למזונות ילדים.

בנוסף, מפורטים בדברי ההסבר הטעמים לצורך בהקמתו של מסלול ייחודי לביצוע פסק דין למזונות:

¹ ס"ח התשכ"ז, עמ' 116; התשע"ט, עמ' 220.

"...מרבית הזוכים הפרטיים בתיקי מזונות בהוצאה לפועל אינם מיוצגים; דבר זה גורם לקושי ממשי בניהול התיקים הן מהטעם שחלק מהזוכים אינם בקיאים בהוראות חוק ההוצאה לפועל, ובלא ייצוג נאות הם אינם יודעים כיצד לנהל את התיק בצורה נכונה שתניב גבייה, והן מהטעם שחלק מהזוכים- בעיקר זוכות- חושש לנקוט הליכים כלפי החייב מהחשש שהדבר יגרום לסחיטה או לאיומים מצד החייב, דבר שעלול בסופו של דבר לפגוע גם בילדים המשותפים. יש להניח כי בעיקר מסיבה זו, לא ננקטים די הליכים לגביית החובות האמורים, סכום החוב הולך ותופח וזוכים רבים, בעיקר ילדים, לא מקבלים את דמי המזונות שהם זכאים וזקוקים להם."

מאז הקמתו, הוכח מסלול מזונות כמסלול יעיל לגביית החובות המקיים את התכליות לשמן הוקם. על כך מעידים גם הנתונים המצויים במערכת ההוצאה לפועל אודות מסלול המזונות, המעודכנים לסוף חודש אפריל 2020, כפי שיפורט להלן:

1. ניהול תיקים קיימים – בהוצאה לפועל מנוהלים 75,502 תיקי מזונות. כ-68% מהתיקים מנוהלים במסלול מזונות (כ-51,000 תיקים) והיתר מנוהלים במסלול הרגיל. בכ-63% מכלל תיקי המזונות הזוכה הוא המוסד לביטוח לאומי המחויב לנהל את כל תיקיו במסלול מזונות לפי הוראת סעיף 20(א) לחוק; ביתר התיקים הזוכה הוא מי שפסק דין למזונות ניתן לזכותו (להלן – זוכה פרטי).

2. פתיחת תיקים חדשים – שיעורם הרב של תיקי המוסד לביטוח לאומי במסלול המזונות נובע בין השאר מכך שבעת פתיחת המסלול היה מלאי של חובות למוסד לביטוח לאומי שהועברו לטיפול במסלול המזונות. יחד עם זאת, בשנים האחרונות ניתן לראות שהמסלול נותן שירות לשיעור הולך וגדל של זוכים פרטיים. כך למשל, בשנת 2018, נפתחו במסלול המזונות 2,781 חובות מזונות של זוכים פרטיים שהיו 50% מכלל תיקי המזונות בהוצאה לפועל. המוסד לביטוח לאומי פתח במסלול המזונות 1,878 תיקים שהיוו 33% מכלל חובות המזונות, ו-17% הנותרים, 952 תיקים, היו בגין חובות של זוכה פרטי המנוהלים במסלול הרגיל. גם בשנת 2019 הנתונים דומים, כש-52% מכלל תיקי המזונות היו חובות לטובת זוכים פרטיים שנפתחו במסלול המזונות. 30.4% היו חובות למוסד לביטוח לאומי שנפתחו גם כן במסלול המזונות, ו-17% היו חובות מזונות לטובת זוכה פרטי שנפתחו במסלול הרגיל.

3. תיקי מזונות של זוכים פרטיים – מיום הקמת המסלול ביום א' באדר א' התשע"ד (1 בפברואר 2014) ועד יום ג' בטבת התש"ף (31 בדצמבר 2019) (להלן – תקופת הבדיקה) נפתחו 23,498 תיקי מזונות של זוכה פרטי (להלן – תיקי המזונות שנפתחו בתקופת הבדיקה). ב-68% מתיקי מזונות אלה בחר הזוכה לפתוח את התיק במסלול מזונות, זאת לעומת 32% מהתיקים שנפתחו במסלול הרגיל. בשנת 2019 94% מהזוכים הפרטיים הלא מיוצגים בחרו לפתוח את התיק במסלול מזונות ו-87% מהזוכים הפרטיים המיוצגים בחרו לפתוח את התיק במסלול רגיל.

4. המצאת אזהרה לחייב – ב-93% מתיקי המזונות שנפתחו בתקופת הבדיקה במסלול מזונות, הומצאה לחייב אזהרה במסירה מלאה או חלקית. זאת לעומת תיקי מזונות שנפתחו במסלול הרגיל בתקופת הבדיקה, שבהם הומצאה אזהרה במסירה מלאה או חלקית, רק ב-59%. קיימת חשיבות רבה להמצאת האזהרה לחייב מאחר שבמסגרת האזהרה מיודע החייב על דבר קיומו של החוב ורק לאחר המצאתה ניתן לנקוט נגדו הליכים לגבייתו.

5. סגירת תיקים – 27% מתיקי המזונות שנפתחו בתקופת הבדיקה במסלול מזונות נסגרו במהלך תקופת הבדיקה, זאת לעומת 21% מתיקי המזונות שנפתחו במסלול הרגיל ונסגרו בתקופת הבדיקה. יובהר כי במסגרת התיקים שנסגרו לא נכללו תיקים שנסגרו לפי תקנה 126(ד) לתקנות ההוצאה לפועל, התש"ס-1979, קרי תיקים שלא נעשתה בהם פעילות למעלה משנתיים.

6. היקף הגביה – בתיקי המזונות שנפתחו בתקופת הבדיקה במסלול מזונות (28,260 תיקים) נגבה סך של 450,249,415 ₪ (בגבייה ישירה) היינו סך של 15,932 ₪ בממוצע לכל תיק. לעומת זאת, תיקי המזונות

שנפתחו במהלך התקופה האמורה במסלול הרגיל (10,964 תיקים) שם נגבה סך של 137,800,121 ₪ (בגבייה ישירה), היינו 12,568 ₪ בממוצע לכל תיק.

7. העברת תיקים ממסלול מזונות למסלול רגיל – במהלך שנת 2019 רק 214 זוכים ביקשו להעביר את התיק ממסלול מזונות למסלול רגיל, בכ-70% מהם הסיבה היא הוספת ייצוג לתיק. בהתאם להוראת סעיף 20(א) לחוק, קיימת לזוכה פרטי אפשרות בכל עת לשנות את בחירתו ולעבור ממסלול מזונות למסלול רגיל. בהתאם להוראות סעיף 20 לחוק, אף קיימת ללשכת ההוצאה לפועל החובה להזכיר לזוכה הפרטי אפשרות זו, במסגרת הדיווח השנתי שהיא שולחת לו לפי אותו סעיף.

גם מבחינת החייב ישנו יתרון רב בניהול התיק במסלול מזונות, זאת מאחר שבמסגרת מסלול זה, נעשים מאמצים רבים לגביית החוב מבלי שיינקטו הליכים כנגד החייב ולחילופין תוך נקיטת האמצעים שיפגעו בחייב במידה הפחותה ביותר. כך למשל לפי הוראת סעיף 20 לחוק ברירת המחל היא שבתיקים המתנהלים במסלול מזונות הזוכה אינו זכאי לשכר טרחת עורך דין, כך שנמנע מהחייב תשלום נוסף שמתווסף לחוב ומגדיל אותו. זאת ועוד כפי שמתחייב בכללי ההוצאה לפועל (נקיטת הליכים במסלול מזונות) (הוראת שעה), התשע"ד-2014 (להלן – הכללים), מיד לאחר שליחת האזהרה ועוד בטרם המצאתה לחייב, על עובד מסלול המזונות בלשכת ההוצאה לפועל ליצור קשר טלפוני עם החייב כדי לנסות להניעו לפירעון החוב מבלי שיינקטו נגדו הליכי גבייה. על העובד לעדכן את החייב כי נפתח נגדו תיק בהוצאה לפועל, למסור את פרטי התיק ואת גובה החוב ולהבהיר לו באלו הליכים ניתן יהיה לנקוט נגדו אם החוב לא ישולם, העובד מחויב לנסות להסדיר עם החייב את תשלומי החוב וזאת מבלי שיינקטו נגד החייב הליכי גבייה אקטיביים. גם במהלך ניהול התיק במסלול נשמר הקשר עם החייב- מתבצעת אתו שיחה לפני נקיטת הליכים נגדו, נשלח אליו מסרון המיידע אותו על בקשה להגדלת חוב שהגיש הזוכה כדי לאפשר לו להגיש תגובה, נשלח אליו מסרון במקרה שהוטלו עליו הגבלות ועוד.

יתרון נוסף לניהול תיק מזונות במסלול מזונות הוא בכך שמסלול מזונות מתאפיין ביחס אישי הן לזוכה והן לחייב ובעדכון שוטף, לרבות באמצעות משלוח מסרונים, על הנעשה בתיק. זאת הן מכוח הכללים, והן מכוח נהלים פנימיים המסדירים את העבודה במסלול המזונות.

סעיף 1 מוצע למחוק מכותרת פרק א'2 לחוק את המילים "הוראת שעה", זאת לצורך הפיכת החוק מהוראת שעה להוראת קבע.

סעיף 2 סעיף 20 יב לחוק קובע את תחולתו של פרק א'2 לחוק לשש שנים שסופן ביום ו' בשבט התש"ף (1 בפברואר 2020).

כן קובע סעיף 20 יב לחוק כי הוראות פרק א'2 לחוק יחולו בצורה הדרגתית- בתחילה רק על בקשות לביצוע פסק דין למזונות שהוגשו לאחר כניסתו לתוקף של הפרק, אחר כך גם על בקשות של זוכים פרטיים (שאינם המוסד לביטוח לאומי) שהוגשו לפני כניסתו לתוקף של הפרק, ולבסוף גם על בקשות המוסד לביטוח לאומי שהוגשו לפני כניסת הפרק לתוקף.

לפי הוראות סעיף 20 יב לחוק, החל בתאריך ו' באלול התשע"ד (1 בספטמבר 2014) (ועד תום תקופת התחולה של הוראת השעה) הוראות פרק א'2 חלות על כל סוגי הבקשות לביצוע פסק דין למזונות, כך שהפיכת הוראות הפרק להוראות קבע אינה משנה את היקף תחולת הוראות הפרק, כפי שהוא חל כיום.

בדברי ההסבר לסעיף 20 יב לחוק נאמר כי "לקראת תום התקופה תיבחן יעילותו של המסלול והאפשרות להפוך אותו למסלול קבע בהוצאה לפועל". לאור הנימוקים והנתונים שתוארו לעיל בחלק הכללי לדברי ההסבר ניתן ללמוד על יעילותו של המסלול ועל היתרונות שבהפיכתו למסלול קבע.

כדי להפוך את "מסלול מזונות" למסלול קבע מוצע לבטל את סעיף 20 יב לחוק.

וזה נוסחו של סעיף 20 יב לחוק שאותו מוצע לבטל:

"20 יב. תחולה והוראות מעבר

(א) הוראות פרק זה יחולו מיום א' באדר א' התשע"ד (1 בפברואר 2014) עד יום ו' בשבט התש"פ (1 בפברואר 2020) (בסעיף זה – תקופת התחולה), על בקשות לביצוע פסק דין למזונות שיוגשו בתקופת התחולה.

(ב) מיום ג' בסיוון התשע"ד (1 ביוני 2014) ועד תום תקופת התחולה, יחולו הוראות פרק זה גם על בקשות לביצוע פסק דין למזונות של זוכה שאינו המוסד, שהיו תלויות ועומדות ערב תחילת תקופת התחולה; לשכת ההוצאה לפועל תמסור לזוכה כאמור הודעה על האפשרות להעביר את התיק למסלול מזונות וכן מידע על התנהלות ההליך במסלול מזונות ובמסלול רגיל; היה הזוכה מיוצג, תימסר הודעה בעניין גם לבא כוחו.

(ג) מיום ו' באלול התשע"ד (1 בספטמבר 2014) ועד תום תקופת התחולה, יחולו הוראות פרק זה גם על בקשות לביצוע פסק דין למזונות של המוסד, שהיו תלויות ועומדות ערב תחילת תקופת התחולה, והן יועברו למסלול מזונות."